

10. Майорова, О.Р., Луганська В.О. (2019). Дослідження показників фізичного розвитку у дітей шкільного віку та їх адаптаційних можливостей. *Сьогodenня біологічної науки: Матеріали доповідей III Міжнародної наукової конференції*. (с.44-47). 15-16 листопада, 2019, Суми., Україна.
11. Майорова, О.Р. Моніторинг адаптаційних можливостей у сучасних дітей. *Потенціал сучасної науки: збірник доповідей IV Міжнародної науков.практ. конференції*. (Ч.IV. с.14-16). 11 грудня, 2019, Київ, Україна.
12. Заскалько, О. М. (2019). Дослідження адаптаційних можливостей у сучасних школярів . *Сьогodenня біологічної науки: Матеріали доповідей III Міжнародної наукової конференції*. (С. 38-41). 15-16 листопада, Суми, Україна.
13. Заскалько, О. М. (2019). Рівень регуляції діяльності серцево-судинної системи у дітей. *Харківський природничий форум: матеріали II Міжнародної практичної конференції студентів, магістрантів*. (Вип. 2., с. 33-34). 18-20 квітня, Харків, Україна.

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ЛІСІВ

Варга Леонід Михайлович

здобувач вищої освіти агробіотехнологічного факультету
Білоцерківський національний аграрний університет, Україна

Пузир Олександр Олександрович

здобувач вищої освіти агробіотехнологічного факультету
Білоцерківський національний аграрний університет, Україна

Науковий керівник: Лозінська Тетяна Павлівна

ORCID ID: 0000-0002-7119-0759

канд. с.-г.наук, доцент кафедри лісового господарства
Білоцерківський національний аграрний університет, Україна

Термін «біорізноманіття» (biodiversity) – це скорочення словосполучення «біологічне різноманіття» (Biological diversity) [1]. Різноманіття вказує на розмах мінливості чи відмінностей між деякими множинами або групами об'єктів. Досить поширене його поняття як кількість видів організмів визначеного простору. Біорізноманіття – це сукупність типів відмінностей об'єктів світу будь-якого простору, які виявляються на основі вибраної міри. Воно важливе для еволюції і збереження систем життєзабезпечення біосфери та має надзвичайну цінність з різних причин [2].

Біорізноманіття забезпечує відтворення та відновлення біологічних ресурсів, а також є передумовою створення сприятливих умов життєдіяльності для людини. Формування сучасних систем регулювання біорізноманіття має забезпечувати стійкість функціонування екологічних систем та відзначатися широким спектром пріоритетів і методів, щодо зникнення хоч одного з видів рослин і тварин.

У світі є проблема стосовно відтворення та нарощення біорізноманіття, так як воно не отримує належної уваги з боку держави й має дефіцит природоохоронних видатків. Разом з тим, глобальне потепління та інші природні катаклізми виснажують природні екосистеми.

Загальновідомо, що ліси є найбагатшими екосистемами біорізноманіттям. Тому, актуальним в нинішніх умовах, є обґрунтування інноваційних підходів щодо збереження, відтворення та ефективного використання біорізноманіття лісів. Воно виконує економічні, рекреаційні, оздоровчі, освітні, наукові, екологічні, естетичні і культурні функції [3].

Оцінка біорізноманіття лісів набуває вагомого значення у підвищенні дієвості впливу лісоресурсного потенціалу на темпи соціально-економічного розвитку та розширення ареалу нарощення потенціалу лісової флори і фауни. Біорізноманіття лісів має свою специфіку, зумовлену особливостями формування матеріально-речової субстанції лісоресурсного потенціалу та несировинних якостей лісу. На сьогодні виникає необхідність розширення ареалу примноження лісового біорізноманіття в сприятливі природному поновленню основних лісоутворюючих порід і нарощенню недеревних ресурсів лісів, що дає можливість та доцільність заліснення малопродуктивних угідь та розширює розвиток лісового господарства.

На регулювання відтворення та збереження біорізноманіття мають вплив негативні чинники на його основні компоненти – це втрата і деградація місць існування, зміна клімату, забруднення та навантаження біогенними речовинами, надмірна експлуатація і нестійке використання, інвазійні чужорідні види тощо.

Для збереження і відтворення біорізноманіття Й. Цариком ідентифіковано найбільш поширені для України загрози [4]: знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин; фрагментація біотопів, ландшафтів, екосистем; деградація природних середовищ існування; експлуатація видів, їх популяцій і рослинних угруповань; поширення чужорідних видів; розповсюдження хвороб, шкідників і паразитів серед видів природної флори та фауни; низький рівень природоохоронної кваліфікації та екологічної свідомості населення.

Також існують інші загрози для біорізноманіття лісів [5]: лісові пожежі; екологічно необґрунтовані системи рубок і заготівлі недеревної продукції лісу; неефективне лісовідновлення; вилучення лісових земель для цілей, не пов'язаних з лісовим господарюванням (під промислове і житлове будівництво, видобуток корисних копалин, побудову споруд тощо); зниження і втрата здатності лісу до самовідновлення; зниження стійкості лісів до впливу несприятливих зовнішніх чинників, масове поширення грибних хвороб і комах-шкідників; техногенну деградацію лісів під впливом викидів промислових підприємств і транспорту; нелегальні рубки, браконьєрство та інші види несанкціонованого лісокористування, вилучення з лісових насаджень популяцій вразливих видів і видів, що охороняються; антропогенний вплив на лісові об'єкти (забруднення атмосфери, гідромеліорацію, випас худоби, застосування пестицидів); нерегульовану рекреацію.

Одна із загроз, яку необхідно виділити – це «бурштинова лихоманка» в окремих областях Поліського регіону, що призвела до руйнації та втрат видів лісової рослинності, а також вплинула на поширення окремих видів фауни. Надзвичайно небезпечною загрозою для біорізноманіття лісів є швидке поширення шкідника верхового короїда, що призводить до масового всихання соснових деревостанів, внаслідок відсутності превентивних заходів щодо його

поширення та використання біологічних і хімічних препаратів для боротьби з ним.

За таких умов необхідне формування сучасної системи інформаційного забезпечення управління відтворенням і збереженням біорізноманіття. У процесі його моніторингу необхідно відслідковувати головні чинники, що негативно впливають на біорізноманіття лісових екосистем – це зменшення лісистості території, втрата природних умов місцезростання і типових ландшафтів, неадекватна лісогосподарська діяльність, збільшення фрагментації лісових масивів, зменшення площ непорушених лісів, втрата корінних лісових ценозів, зменшення різноманітності деревно-чагарникових порід і пов'язаних із ними видів, антропогенна зміна вікової і породної структури лісів та інші несприятливі чинники [5, 6]. Від дієвості та інформативності програм моніторингу біорізноманіття лісів залежить ефективність його збереження і використання [7].

Частині індикаторів біорізноманіття лісів відповідає низка традиційних показників ведення лісового господарства України, що вказують на загальну і відносну площу земельних ділянок лісового фонду, частку вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок, розподіл лісових площ за типами лісу, відносну частку лісів, які охороняються, площі лісовідновлення, заліснення тощо.

Список використаних джерел:

1. Байтала, В. Д., Дубін, В. Г. (2000). Еколого-географічний підхід до впровадження національної системи критеріїв та індикаторів сталого управління лісами. *Науковий вісник Національного аграрного університету*, (25), 114–122.
2. Пюрко, О. Є. (2008). Біорізноманіття – основа пристосувальних перебудов у рослинному організмі. *Екологія та ноосферологія*, (19).
3. Папенев, К.В. Экономика природопользования: учебник (2006) Москва: ТЕИС, ТК Велби.
4. Царик, Й. В. (2013). Деякі міркування щодо сучасних підходів до вивчення та збереження біотичного різноманіття. *Біологічні студії*, (7).
5. Букша, І. Ф. (2003). Теоретичні основи та практичні аспекти моніторингу біорізноманіття лісової рослинності. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*, (13.3), 69–75.
6. Букша, І. Ф. (2000). Стале управління лісами і моніторинг: огляд сучасних тенденцій. *Науковий вісник Національного аграрного університету*. Київ, (25), 123–129.
7. Артеменков, А. И., Артеменков, И. Л. (2007). Применение экономических теорий постнеоклассического синтеза для обоснования теоретических основ оценочной деятельности: отражение перехода «от стоимости к ценности» в *Международных стандартах оценки 2007. Вопросы оценки*, (4), 2–9.